

Κυριακή ΙΕ΄ Λουκά: Για τη συνάντηση του Ζακχαίου με τον Κύριο ημών Ιησού Χριστό (Άγιος Κύριλλος Αλεξανδρείας)

Categories : [ΘΕΟΛΟΓΙΑ](#)

Date : Ιανουαρίου 25, 2019

Αγίου Κυρίλλου, αρχιεπισκόπου Αλεξανδρείας, Εξήγησις υπομνηματική εις το κατά Λουκάν Ευαγγέλιον, κεφ. ιθ΄ (Λουκά 19, 1-10: Ο Ιησούς και ο Ζακχαίος)

Στίχος 2: «καὶ ἰδοὺ ἀνὴρ ὀνόματι καλούμενος Ζακχαῖος (: Και ἰδοὺ υπήρχε ἐκεῖ ἓνας ἄνθρωπος, που ονομαζόταν Ζακχαῖος)»

Ο Ζακχαῖος ἦταν ἀρχιτελώνης με πάρα πολὺ μεγάλη ροπή προς τὴ φιλαργυρία, καὶ σκοπὸς του ἦταν νὰ εἰσπράττει ὅσο τὸ δυνατόν περισσότερα χρήματα· με αὐτὸ ἄλλωστε ἀσχολούνηταν οἱ τελῶνες· καὶ **αὐτὴν τὴν πλεονεξία ο Πάυλος τὴν ονομάζει εἰδωλολατρία**, ἐπειδὴ προφανῶς ταιριάζει μόνο σε αὐτοὺς που δὲν γνωρίζουν τὸν Θεό (Κολ. 3, 5 : «*Νεκρώσατε οὖν τὰ μέλη ὑμῶν τὰ ἐπὶ τῆς γῆς, πορνείαν, ἀκαθαρσίαν, πάθος, ἐπιθυμίαν κακὴν, καὶ τὴν πλεονεξίαν, ἣτις ἐστὶν εἰδωλολατρία δι' ἧ ἔρχεται ἡ ὀργὴ τοῦ Θεοῦ ἐπὶ τοὺς υἱοὺς τῆς ἀπειθείας*»: “Νεκρώστε, λοιπὸν, τὰ μέλη σας που εἶναι πάνω στη γῆ (καὶ ἐπιθυμοῦν τις γῆινες ἀπολαύσεις καὶ ἡδονές), (νεκρώστε) τὴν πορνεία, τὴν ἀκαθαρσία, κάθε πάθος καὶ υποδούλωση στο κακό, κάθε κακὴ ἐπιθυμία καὶ τὴν πλεονεξία, που εἶναι εἰδωλολατρία (λατρεία στο εἰδωλο του χρήματος)”. Εφ. 5, 5: «*τοῦτο γὰρ ἐστε γινώσκοντες, ὅτι πᾶς πόρνος ἢ ἀκάθαρτος ἢ πλεονέκτης, ὅς ἐστιν εἰδωλολάτρης, οὐκ ἔχει κληρονομίαν ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ Χριστοῦ καὶ Θεοῦ*.: “Διότι πρέπει νὰ γνωρίζετε καλά καὶ νὰ ἔχετε στον νου σας τούτο• ὅτι κάθε πόρνος ἢ ἀκάθαρτος ἢ πλεονέκτης, ὁ ὁποῖος πλεονέκτης με τὸ νὰ λατρεύει τὰ υλικά ἀγαθὰ εἶναι εἰδωλολάτρης, δὲν ἔχει κανένα ἀπολύτως μερίδιο κληρονομίας στὴν βασιλεία τοῦ Χριστοῦ καὶ Θεοῦ”.»). Γι’ αὐτὸ, καὶ πολὺ εὐλόγα, ἐπειδὴ οἱ τελῶνες εἶχαν περιβληθεῖ στὴν ὄψη καὶ τὴ συμπεριφορὰ τους με μεγάλη ἀναίδεια, ὁ Κύριος τους εἶχε συμπεριλάβει στὴν ἴδια κατηγορία μαζί με τις πόρνες, λέγοντας τα ἐξῆς στους διδασκάλους των Ἰουδαίων: «*λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι οἱ τελῶνες καὶ αἱ πόρνοι προάγουσιν ὑμᾶς εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ*»: Λέγει σε αὐτοὺς ὁ Ἰησοῦς• “σας διαβεβαιώνω, ὅτι οἱ τελῶνες καὶ οἱ πόρνες, οἱ ὁποῖοι ἐδείξαν στὴν ἀρχὴ ἀνυπακοή προς τὸν Θεό, τῶρα ἐπειδὴ μετανόησαν, προπορεύονται στὴν βασιλεία τοῦ Θεοῦ ἀπὸ σας, οἱ ὁποῖοι με τὰ λόγια μόνον καὶ ὄχι με τὰ ἔργα, δείχνετε υπακοή στον Θεό» Ματθ. 21, 31).

Πλην ὅμως ὁ Ζακχαῖος δὲν ἔμεινε σε αὐτά, ἀλλὰ ἐγίνε ἀξίος τῆς εὐσπλαχνίας ἀπὸ τὸν Χριστό· γιατί Αὐτός εἶναι Εκείνος που καλεῖ κοντά Του αὐτοὺς που εἶναι μακριά, καὶ φωτίζει αὐτοὺς που εἶναι σκοτισμένοι. Ἐμπρὸς λοιπὸν νὰ δούμε ποῖος υπήρξε ὁ

δρόμος της επιστροφής για τον Ζακχαίο. Επιθύμησε να δει τον Ιησού, γιατί βλάστησε μέσα του σπόρος σωτηρίας. Αυτό το είδε ο Χριστός με τα θεϊκά Του μάτια και σηκώνοντας το βλέμμα Του, τον είδε και με τα ανθρώπινα μάτια· και επειδή σκοπός Του ήταν να σωθούν όλοι οι άνθρωποι, προσφέρει την αγαθότητα και ενθαρρύνοντάς τον του λέγει: «*Ζακχαΐε, σπεύσας κατάβηθι: Ζακχαΐε, κατέβα γρήγορα*» (Λουκ. 19, 5)· επειδή προσπαθούσε να δει τον Ιησού, και τον εμπόδιζε το πλήθος, όχι τόσο πολύ των ανθρώπων, όσο των αμαρτιών του. Αλλά ήταν και μικρός στο ανάστημα, όχι μόνο το σωματικό, αλλά και το πνευματικό· και δε θα μπορούσε να Του δει με άλλο τρόπο, αν δεν ανέβαινε σε κάποιο ύψος από το έδαφος της γης και δεν ανέβαινε στη συκομουριά, μπροστά από την οποία επρόκειτο να περάσει ο Χριστός.

Ο λόγος βέβαια έχει και αλληγορική σημασία: δεν μπορεί δηλαδή κανείς με άλλον τρόπο να δει τον Χριστό και να πιστέψει σ' Αυτόν, παρά μόνο εάν ανεβεί στη συκομουριά, καταδικάζοντας ως ανόητα τα γήινα μέλη του, δηλαδή την πορνεία, την ακαθαρσία και καθετί που τα ακολουθεί. Επρόκειτο, λέγει, ο Χριστός να περάσει μπροστά από τη συκομουριά: αφού δηλαδή εφάρμοσε τον τρόπο ζωής που όριζε ο μωσαϊκός νόμος, πράγμα το οποίο συμβολίζει η «συκιά», προτίμησε τα «μούρα», όσα δηλαδή ο κόσμος θεωρεί ανόητες επιλογές, τουτέστιν τον σταυρό και τον θάνατο. Και καθένας που σηκώνει τον σταυρό του και ακολουθεί τον τρόπο ζωής του Χριστού σώζεται, εφόσον εφαρμόζει με σύνεση τον νόμο του Θεού, ο οποίος είναι μια συκιά που δεν κάνει άνοστα σύκα, αλλά εύγευστα μούρα· γιατί στους Ιουδαίους φαίνεται μωρία η κρυμμένη στους πιστούς πνευματική εργασία, όσον αφορά την αποκοπή της κακίας και την αποχή από κάθε κακή πράξη, χωρίς όμως να κάνουν αισθητά την περιτομή στο δέρμα τους και χωρίς να τηρούν την αργία του Σαββάτου.

Κατάλαβε λοιπόν ο Ιησούς ότι αυτός ήταν έτοιμος προς υπακοή και θερμός στην πίστη και έτοιμος εύκολα να μετανοήσει από την κακία και να στραφεί προς την αρετή· και αυτός «*σπεύσας κατέβη, και ύπεδέξατο αὐτὸν χαίρων*: αφού έσπευσε, κατέβηκε γρήγορα και Τον υποδέχθηκε με μεγάλη χαρά», όχι μόνο επειδή Τον είδε όπως επιδίωκε, αλλά και επειδή κλήθηκε από Αυτόν με το όνομά του, και Τον υποδέχθηκε στο ίδιο του το σπίτι, κάτι που δε θα το περίμενε ποτέ.

Στ. 5: «*Ζακχαΐε, σπεύσας κατάβηθι· σήμερον γὰρ ἐν τῷ οἴκῳ σου δεῖ με μείναι (: Ζακχαΐε, κατέβα γρήγορα, διότι σήμερα πρέπει να μείνω στο σπίτι σου.)*»

Ήταν θεϊκή πρόγνωση αυτή, ήξερε καλά αυτό που επρόκειτο να συμβεί· είδε ότι η ψυχή του ανθρώπου ήταν πανέτοιμη να κλίνει στο να επιλέξει να ζήσει με τρόπο άγιο, και την μετέστρεψε στην ευσέβεια· «*ύπεδέξατο*», λέει, «*αὐτὸν χαίρων*» (: Τον υποδέχθηκε στο σπίτι του με χαρά), επειδή έτυχε τιμής που δεν την περίμενε. Αλλά ίσως θα μπορούσε κάποιος να πει στον Σωτήρα όλων μας Χριστό: «Μπαίνεις στην αυλή του Ζακχαίου που είναι αρχηγός των τελωνών και ο οποίος δεν απέβαλε ακόμα τη συνήθεια της φιλοκέρδειας;». «Ναι», λέγει· «Το γνωρίζω αυτό, αφού από τη φύση

μου είμαι Θεός και παρακολουθώ τις πορείες του καθενός επάνω στη γη, και επιπλέον γνωρίζω αυτά που θα συμβούν. **Του κάλεσα για μετάνοια, επειδή είναι πρόθυμος γι' αυτό».**

Στ. 8 «*ίδου τὰ ἡμίση τῶν ὑπαρχόντων μου, Κύριε, δίδωμι τοῖς πτωχοῖς (: Κύριε, ιδού, τα μισά από τα υπάρχοντά μου τα δίδω στους πτωχούς.)*»

Βλέπεις πως ο προϊστάμενος των τελωνών, ο φιλάργυρος, έγινε αμέσως ελεήμονας και ένθερμος υποστηρικτής της φιλοπτωχίας, υποσχόμενος ότι θα μοιράσει τον πλούτο του στους φτωχούς, και απολογούμενος στους αδικημένους, σύμφωνα με τον νόμο ο οποίος διέτασσε να δίνουν τέσσερα πρόβατα αντί ενός, σύμφωνα με την απόφαση του Δαβίδ, για εκείνον ο οποίος έχει λεχθεί ότι έκλεψε την προβατίνα του φτωχού. Διότι λέγει: «*καὶ τὴν ἀμνάδα ἀποτίσει ἑπταπλασίονα, ἀνθ' ὧν ὅτι ἐποίησε τὸ ῥῆμα τοῦτο καὶ περὶ οὗ οὐκ ἐφείσατο*: Θα επιστρέψει δε στον αδικηθέντα επτά προβατίνες, διότι έκαμε την κακή αυτήν πράξη, δεν λυπήθηκε δηλαδή τον πτωχό ιδιοκτήτη της μιας προβατίνας» (Β' Βασ. 12,6).

Στ. 9 «*σήμερον σωτηρία τῷ οἴκῳ τούτῳ ἐγένετο*: σήμερα στο σπίτι τούτο ήλθε σωτηρία εκ μέρους του Θεού».

Όπου δηλαδή μπαίνει ο Χριστός, εκεί οπωσδήποτε υπάρχει και σωτηρία. Όχι με αναβολές, ούτε με υποσχέσεις, αλλά σήμερα ο Χριστός προσφέρει στον Ζακχαίο τη σωτηρία, γιατί και αυτός πραγματοποίησε αμέσως εκείνο που υποσχέθηκε. Γιατί δεν είπε, «Θα δώσω στο μέλλον τα μισά μου υπάρχοντα για ελεημοσύνη στους φτωχούς, και σε εκείνους που αδίκησα, θα τους επιστρέψω στο μέλλον τα τετραπλάσια», γιατί άκουσε τον Σολομώντα που λέγει: «*μὴ εἴπῃς· ἐπανελθὼν ἐπάνηκε, αὔριον δώσω, δυνατοῦ σου ὄντος εὖ ποιεῖν· οὐ γὰρ οἶδας τί τέξεται ἢ ἐπιούσα*: Ποτέ να μη του πεις (του φτωχού) “*ξαναέλα αύριο να σου δώσω*”, εφόσον μπορείς να κάμεις το καλό αμέσως. Διότι δεν γνωρίζεις τι θα παρουσιάσει για εσένα και για εκείνον η αυριανή ημέρα» (Παρ. 3, 28) αλλά είπε: «*ίδου τὰ ἡμίση τῶν ὑπαρχόντων μου, Κύριε, δίδωμι τοῖς πτωχοῖς, καὶ εἴ τινός τι ἐσυκοφάντησα, ἀποδίδωμι τετραπλοῦν*: «Ιδού (σήμερα) δίνω τα μισά μου υπάρχοντα στους φτωχούς, Κύριε, και αν τυχόν, σαν τελώνης που είμαι, αδίκησα με ψευδεῖς μαρτυρίες κάποιον και εισέπραξα περισσότερα, του τα επιστρέφω αμέσως τετραπλάσια”.».

Γι' αυτό και ο Χριστός λέγει: Σήμερα δίνεις, σήμερα σε σένα και η σωτηρία. Έπρεπε λοιπόν οι Ιουδαίοι να αισθάνονταν χαρά για τον Ζακχαίο που είχε σωθεί με τρόπο πέρα από κάθε προσδοκία, γιατί και αυτός συμπεριλαμβανόταν στα τέκνα του Αβραάμ, στα οποία ο Θεός υποσχέθηκε μέσω προφητών αγίων τη λύτρωση μέσω του Χριστού.

ΠΗΓΕΣ:

- Αγίου Κυρίλλου αρχιεπισκόπου Αλεξανδρείας, Εξήγησις υπομνηματική εις το κατά Λουκάν ευαγγέλιον, Πανεπιστήμιο Αιγαίου, ερευνητικό έργο «Οι δρόμοι της πίστης: Ψηφιακή Πατρολογία»

(https://greekdownloads3.files.wordpress.com/2014/09/commentarii-in-lucam_.pdf, σελ. 138)

- Κυρίλλου Αλεξανδρείας Άπαντα τα έργα, Πατερικές εκδόσεις « Γρηγόριος Παλαμάς», εκδ. οίκος «Το Βυζάντιον», Θεσσαλονίκη 2005, «Υπόμνημα εις το κατά Λουκάν Β´», σελ. 163-165

- Παν. Τρεμπέλα, Η Καινή Διαθήκη μετά συντόμου ερμηνείας, εκδ. Ο Σωτήρ, Αθήνα 1997

- http://www.greek-language.gr/digitalResources/ancient_greek/tools/liddell-scott/index.html

- http://users.sch.gr/aiasgr/Palaia_Diathikh/Biblia/Palaia_Diathikh.htm

- http://users.sch.gr/aiasgr/Kainh_Diathikh/Biblia/Kainh_Diathikh.htm

(Επιμέλεια: Ελένη Λιναρδάκη, φιλόλογος)